

การคัดค้านคณะกรรมการสอบสวน

ในฉบับนี้ขอนำเอาข้อหาหรือที่ผ่านการพิจารณาตามมติของ อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ มาเสนอเพื่อให้เป็นความรู้นะคะ อย่างที่ทราบว่าเป็นเรื่องของการดำเนินการทางวินัย โดยเฉพาะการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงนั้น ขั้นตอนที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ “การสอบสวน” กล่าวคือในการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงนั้น จะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นเพื่อให้ดำเนินการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องที่มีการกล่าวหา ว่าผู้นั้นกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่

ข้อหาหรือดังกล่าว กรมได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงแก่ข้าราชการจำนวน 2 ราย และต่อมาข้าราชการหนึ่งในนั้น ได้ยื่นคำคัดค้านคณะกรรมการสอบสวนตามที่กฎหมายให้สิทธิไว้ แต่เป็นการยื่นภายหลัง 7 วัน นับแต่วันที่ทราบเหตุแห่งการคัดค้าน ซึ่งกรณีนี้อธิบดีผู้สั่งแต่งตั้งไม่ได้พิจารณาสั่งการหรือแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบว่ายื่นคำคัดค้านเกินกำหนด จึงมีปัญหาว่าจะทำให้ขั้นตอนการสอบสวนเสียไปทั้งหมด หรือคณะกรรมการสอบสวนต้องพ้นจากการเป็นคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยหรือไม่ อย่างไร

ก่อนอื่นคงต้องอธิบายก่อนว่าในการดำเนินการสอบสวนนั้น กฎหมายที่นำมาใช้ในปัจจุบันคือ กฎ ก.พ.ฉบับที่ 18 ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.2540¹ ซึ่งข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อหาหรือเรื่องนี้ได้แก่

ข้อ 8 “ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิคัดค้านผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวน ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) รู้เห็นเหตุการณ์ในขณะที่กระทำการตามเรื่องที่ถูกกล่าวหา
- (2) มีประโยชน์ได้เสียในเรื่องที่สอบสวน
- (3) มีสาเหตุโกรธเคืองผู้ถูกกล่าวหา

¹ ตาม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 ในปัจจุบัน ยังไม่มีกฎ ก.พ.ในเรื่องการสอบสวนออกมาบังคับใช้ จึงให้ใช้กฎ ก.พ.ฉบับดังกล่าว ซึ่งออกตาม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 มาบังคับใช้ก่อน

(4) เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นคู่สมรส บุพพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาของผู้ถูกกล่าวหา

(5) มีเหตุอื่นซึ่งอาจทำให้การสอบสวนเสียความเป็นธรรม

การคัดค้านผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวนให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อผู้ตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันรับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือวันทราบเหตุแห่งการคัดค้าน โดยแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสือคัดค้านด้วยว่าจะทำให้การสอบสวนไม่ได้ความจริงและความยุติธรรมอย่างไร ในกรณีนี้ ให้ผู้ตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนส่งสำเนาหนังสือคัดค้านและแจ้งวันที่ได้รับหนังสือคัดค้านดังกล่าวให้ประธานกรรมการทราบและรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

ในการพิจารณาเรื่องการคัดค้าน ผู้ซึ่งถูกคัดค้านอาจทำคำชี้แจงได้ หากผู้ตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าหนังสือคัดค้านมีเหตุผลรับฟังได้ ให้สั่งให้ผู้ซึ่งถูกคัดค้านพ้นจากการเป็นกรรมการสอบสวน หากเห็นว่าหนังสือคัดค้านไม่มีเหตุผลพอที่จะรับฟังได้ ให้สั่งยกคำคัดค้านนั้น โดยให้สั่งการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือคัดค้าน ทั้งนี้ ให้แสดงผลในการพิจารณาสั่งการดังกล่าวด้วยพร้อมทั้งแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบแล้วส่งเรื่องให้คณะกรรมการสอบสวนรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนโดยเร็ว การสั่งยกคำคัดค้านให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ผู้ตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่สั่งการอย่างหนึ่งอย่างใดภายในสิบห้าวันตามวรรคสาม ให้ถือว่าผู้ซึ่งถูกคัดค้านพ้นจากการเป็นกรรมการสอบสวนและให้เลขานุการรายงานไปยังผู้ตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการตามข้อ 10 ต่อไป

การพ้นจากการเป็นกรรมการสอบสวน ไม่กระทบถึงการสอบสวนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว”

จากกฎ ก.พ.ข้างต้น ทำให้เห็นว่า ข้อ 8 วรรคหนึ่ง ได้กำหนดไว้แต่เพียงให้ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิคัดค้านผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบสวน หากมีเหตุตามที่บัญญัติไว้ (1)-(5) และจะต้องยื่นคำคัดค้านนี้เป็นหนังสือภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือวันทราบเหตุแห่งการคัดค้าน โดยในคำคัดค้านจะต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสือคัดค้านด้วยว่า

จะทำให้การสอบสวนไม่ได้ความจริงและความยุติธรรมอย่างไร อย่างไรก็ตามก็ตามในกฎ ก.พ.ฉบับนี้ไม่ได้กำหนดต่อไปว่าหากผู้ถูกกล่าวหาไม่ยื่นหนังสือคัดค้านภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ผู้ที่มีอำนาจพิจารณาคัดค้าน (ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน) จะต้องสั่งการอย่างไรอย่างหนึ่งหรือไม่ เช่น ไม่รับคัดค้านนั้นไว้พิจารณา

อ.ก.พ.วิสามัญ เกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ ได้พิจารณามีมติด้วยเสียงข้างมากแล้ว เห็นว่า กฎ ก.พ.ฉบับดังกล่าวไม่มีการกำหนดในเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจน การที่ข้อ 8 วรรคสาม ในกฎเดียวกันนี้กำหนดให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนมีอำนาจพิจารณาสั่งการว่าหนังสือคัดค้านนั้นมีเหตุผลรับฟังได้หรือไม่นั้น หมายถึงเฉพาะกรณีที่มีการยื่นคัดค้านไว้โดยถูกต้องชอบด้วยกฎหมายแล้วเท่านั้น ซึ่งหากผู้มีอำนาจไม่พิจารณาสั่งการใดๆ ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือคัดค้าน ผลก็คือผู้ซึ่งถูกคัดค้านต้องพ้นสภาพจากการเป็นคณะกรรมการสอบสวนด้วยเหตุนี้เมื่อกฎหมายไม่ได้กำหนดผลกรณีมีการยื่นคัดค้านเกินกำหนด ว่าผู้มีอำนาจจะต้องพิจารณาสั่งการอย่างไรหรือไม่ กรณีจึงต้องเป็นไปตามหลักทั่วไป กล่าวคือผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจะต้องไม่รับหนังสือคัดค้านนี้ไว้พิจารณา ซึ่งเรื่องในทำนองเดียวกันนี้ได้เคยมีแนวการวินิจฉัยของคณะกรรมการวิधिปฏิบัติราชการทางปกครอง ที่เคยพิจารณาไว้ว่า กรณีที่อาจมีการยื่นอุทธรณ์ได้ หากมีการยื่นอุทธรณ์เมื่อล่วงพ้นระยะเวลาอุทธรณ์แล้ว คู่กรณีย่อมเสียสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาอุทธรณ์เจ้าหน้าที่จะมีอำนาจรับอุทธรณ์ที่มีการยื่นเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาอุทธรณ์ได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้เท่านั้น ดังนั้นเมื่อเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจในการรับอุทธรณ์ไว้พิจารณา จึงย่อมไม่สามารถสั่งการใดๆ ได้เช่นเดียวกัน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กรณีข้อหาหรือนี้จึงสามารถตอบได้ว่ากรณีที่ผู้ซึ่งถูกกล่าวหายื่น คัดค้านคณะกรรมการสอบสวนภายหลังจากที่พ้นเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจะไม่มีอำนาจในการรับเรื่องไว้พิจารณา และเมื่อไม่มีอำนาจในการรับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว ย่อมไม่มีอำนาจในการดำเนินการสั่งการใดๆ ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้.ก.พ.ยังเห็นว่ากรณีที่พิจารณาตีความกฎหมายไปในทางที่มีผลทำให้คณะกรรมการสอบสวนต้องพ้นสภาพจากการเป็นคณะกรรมการสอบสวนชุนั้น กรณีเมื่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่สั่งการอย่างหนึ่งอย่างใดภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือคัดค้าน ย่อมอาจมีผลทำให้การสอบสวน

บางส่วนเสียไป ทำให้ต้องมีการย้อนกลับไปดำเนินการใหม่ด้วย สรุปแล้วจึงไม่อาจที่จะตีความไปในทางที่มีผลทำให้ผู้ซึ่งถูกคัดค้านพ้นจากการเป็นกรรมการสอบสวนได้

นางสาวสุภาพร อารยะนรากุล

นิติกรชำนาญการ

นางสาวจุฑาพิชญ์ สติรวิศาลกิจ

นิติกรปฏิบัติการ